بڕا دووێ

میرێت ئەرزێ

* پێشگۆتن
* بنیاتێ میرێت ئامێدی یێ
* بنیاتێ میرێت ئەرزێ
* میرێت ئەرزێ
* ب دویماهیهاتنا میراتی یا میرێت ئامێدی یێ
* ب دویماهیهاتنا میراتی یا میرێت ئەرزێ
* ئەرزێ پشتی خراببوونا کەلێ

پێشگۆتن

ژ بەر کو بنیاتێ میرێت ئەرزێ ڤەدزڤریتەڤە میرێت ئامێدی یێ و هەردو ژ بنەمالەکێ نە و ئەڤ بنەماله وەسا هاتبوو نیاسین کو د بنیات دا عەرەبە و رهێت وێ دڤەگەرینە مامێ پێغەمبەری(س)(العباس بن عبدالمطلب)، ئانکو ژ (عەباسی یا)یە، مە ب فەر دیت ل سەر بنیاتێ میرێت ئامێدی یێ باخڤین، بەری کو بەحسێ بنیاتێ میرێت ئەرزێ بکەن، داکو پتر بێنە نیاسین و ئەو پەرێ مژەیی یێ ب سەر بنیاتێ وان دا هاتی بهێتە راکرن و ب دورستی بهێنە نیاسین.

بنیاتێ میرێت ئامێدی یێ

د دەستنڤیسا زێوکێ دا وەسا هاتی یە؛ کو بنیاتێ میرێت ئامێدی یێ دزڤریتەڤە دویندەها مامێ پێغەمبەری(س) عەباسێ کورێ عەبدولموتەلیبی و دبێژیت: میرێت ئامێدی یێ نەڤیێت خەلیفێ دەولەتا عەباسی یا یێ دویماهی یێ (موستەعصم)ینە (٦٤٠ـ٦٥٦ک/١٢٤٢ـ١٢٥٨ز) یێ کو ب دەستێ (هۆلاکۆ)ی ل سالا (٦٥٦ک/١٢٥٨ز) هاتی یە کوشتن، دیسا شەرەفخانێ بەدلیسی ژی ڤێ چەندێ ژ کیست دەڤێ میرێت ئامێدی یێ بخۆ ڤەدگوهێزیت[١]، پاشی ل جهەکێ دی ژ کیست دەڤێ هندەک دیرۆکڤانێت کەڤن ڤەدگێریت و دبێژیت: میرێت ئامێدی یێ ژ دویندەها مەزنەکێ ناڤدارن دگۆتنێ (عەباس)، ئەڤ گۆتنا دویماهی یێ هەروەکی یا بەری وێ ژ تخوبێ گومانێ دەرناکەڤیت؛ ژ بەر کو وان دیرۆکڤانا تنێ یا ڤیای رهێت میرێت ئامێدی یێ بگەهیننە بنیاتەکێ نەعەرەبی لدویف دیتنا مە بۆچوونا (ئەنوەر مایی) یا دبێژیت: «ناڤێ عەباسی یا ل سەر ڤێ بنەمالێ هاتە دانان، ژ بەر کو باپیرێ وان (مبارزالدین کەک)، یێ خودان رێز و خۆشتڤی بوو ل نک خەلیفێ عەباسی و هەردەم دگەل واندا بوو، هەتا کو دویندەها وی میرێت ئامێدی یێ هزر کری کو ژ نفشێ عەباسێ مامێ پێغەمبەری نە»[٢] دورستترە،

---

(١) البدليسی، شرفخان، الشرفنامه فی تاريخ الدول والامارات الكرديه، تعريب ملا جميل بندی روژبيانی، مطبعه النجاح، بغداد ١٩٥٣م، ص١٣٨

(٢) انور المائی، الاكراد فی (بهدينان)، مطبعه الحصان، الموصل، سنه ١٩٦٠، ص١١٨

دەربارەی ڤێ چەندێ ژی (القلقشندی، ت٨٢١ھ/١٤١٨م) ژ پرتۆکا (التعریف بالمصطلح الشریف) یا (فضل الله العمري، ت٧٤٩ھ/١٣٤٨م) ڤەدگوهێزیت و دبێژیت: ئەڤ بنەماله، خۆ ب خودانێت میراتییەکا کەڤن دنیاسن، کو ب فەرمانا خەلیفێت عەباسی ببونە میر و میراتی و حوکم دکر[1].

دیسا ل جهەکێ دی (قلقشندی، ت٨٢١ھ/١٤١٨م) ژ ژێدەرێ ناڤبری ڤەدگوهێزیت و دبێژیت: موبارزەدین(کەک) میرەکێ دەولەتا عەباسی بوو، ناڤێ وی یێ ب دورستی (کەک) بوو، دیوانا خیلافەتا عەباسی نەقلناڤێ «موبارزەدین» دانابوو سەر، پاشی دبێژیت: دیسا پشتی عەباسی یا ژی جهەکێ بلند ل دەولەتا (تەتەری) یا هەبوو و ب نوینەراتی یا سولتانێت (تەتەری) میراتی ل کەلا (هەڤلێرێ) و دەوروبەرێت وێ دکر و کەلا (ئاکرێ) و کەلا (شۆشێ) دابوونێ، پاشی کەلا (هەرات) و (گرێ حەفتون) ئێخستبوونە ژێر دەستهەلاتداری یا وی، نێزیکی (بیست) سالا میراتی و حکم د دەستی دا بوون و پشتی ژیبیەکێ (نۆت)سالی مر و کورێ وی (عزالدین)ی شوینا وی گرت و ل سەر رێبازا بابێ خۆ حکم برێڤە دبر، جهەکێ بلند وی ژی ل نک سولتانێت تەتەری و مەلکێت (مصر)ێ هەبوو، پشتی وی برایێ وی (نجم الدین خضر)ی شوینا وی گرت و ل سەر رێبازا وی و بابێ خۆ حوکم برێڤە دبر[2].

ژ بەر ڤێ بلندیا ل نک سولتانێت (تەتەر)ی یا هەی، ئەم دشێین بێژین: هەر ئەو بوو، یێ کو سولتانێ (تەتەر)ی یا ئەحمەد تکودار(٦٨٠-٦٨٣ک/١٢٨١-١٢٨٤ز) ڤیای ڤرێکەتە د دویڤ را، کو ل بەر بوو تەڤایا وەلاتێ تەتەری یا بدەتێ و دویندەها هۆلاکۆخانی و ئەلقانی بێ بنیات کەت، ژ بەر کو وەسا ژ سولتان ئەرەغونێ کورێ ئاباخا خانێ کورێ قولای(٦٨٣-٦٩٠ک/١٢٨٤-١٢٩١ز) هاتبوو بەحسکرن کو مامێ وی ئەحمەد تکودار(٢٨٠-٢٨٣ک/١٢٨١-١٢٨٤ز)، یا ڤرێکری یە ب دویڤ کوردا را، لبەرە کەدخودا کەت و تەڤایا وەلاتێ تەتەرا بدەتێ و دویندەها هۆلاکۆخانی و ئەلقانی بێ بنیات کەت، ژ بەر هندێ ژی ل رۆژا (جمادی الاول)، ل سالا (٦٨٣ک/١٢٨٤ز) ب

(١) القلقشندی، صبح الاعشی، بیروت، سنه١٩٨٧م، ج/٧، بپ٣٠٧
(٢) هەمان ژێدەر، ج/٤، بپ٣٧٥

تیـرۆرکـرنا وی رابوو و ل رۆژا پاشـتـر (خـان)ەکێ دی دانا شـوینا وی[1]. ئەڤـە ژی وێ چەندێ تەئکید دکەتن کو نێزیکی یا بنەمالا میرێت ئامێدی یێ و جهێ بلندێ وێ ل نک خەلیفێت عەباسی و سولتانێت مەغۆلا، هێلا وەسا بهێتە هزرکرن و باوەرکرن کو بنیاتێ وان عـەباسی نە، ژ نەڤی یێت خـەلیـفێ عـەباسی(مـسـتـعـصـم)(٦٤٠ـ٦٥٦ک/ ١٢٤٢ـ١٢٥٨ز)، یێ کـو ل سـەر دەسـتێ هۆلاکـۆخـانێ مـەغـۆلی ل سـالا (٦٥٦ک/ ١٢٥٨ز) هاتی یە کوشتن، ئەڤ هزر و باوەری یا نەدورست نە تنێ ل نک خەلکێ دەڤەرێ هەبوو، بەلکو بەری لناڤ خەلکی بەلاڤ ببیت ل نک وێ بنەمالێ بخۆ ژی هەبوو و وەسا هزر دکر کو ژ دویندەها خەلیفێ عەباسی یێ ژێ گۆتینە[2]، دیسا نڤیسەرێ دەستنڤیسا (زێوکێ) ژ بۆ پێکڤەگرێدانا رە و ریشالێت بنیاتێ بنەمالا خۆ و بنەمالا میرێت ئامێدی یێ هندەک رۆمـانێت چێکری و بێ بنیـات پەیدا کـربوون[3] و هێـلابوو بنەمالا مـیـرێت ئامـێـدی یێ وەسـا د بنیـاتێ خـۆ بگەهن کـو نەڤی یێت خـەلیـفێ عـەباسی (مستعصم)ینە(٦٤٠ـ٦٥٦/١٢٤٢ـ١٢٥٨ز).

ژ ڤێ هەمی یێ دیار دبیت کو بنەمالا میرێت ئامێدی یێ ـ مێر سێڤدینا ـ د بنیات دا ژ کـوردێت رەسـەنە، کـو هەر د کـەڤندا مـیـراتی ل هندەک جـهـا ژ دەڤەرا بەهدینا دکـر، هەروەکی عـیسـایێ حـەمیـدی باپیرێ موبارزەدین(کەک)[4]، یێ کـو بەری (عمـادالدین زنگی، ٥٢١ـ٥٤١ھ/١١٢٧ـ١١٤٦م) ببیتە (والی)یێ (مویسل)ێ ل سالا (٥٢١ک/ ١١٢٧ز)، مـیـراتی ل کەلا (ئاکرێ) دکـر، پاشی ل سـالا (٥٢٧ک/١١٣٢ز) خـەلیـفێ عەباسی(المسـترشد)، موبسل دۆرپێچ کـر، عـیسـایێ حەمیدی لەشکەرێ خۆ دا دگەل و هاریکاری بۆ پێشکێشکر، لەورا پشتی لەشکەرێ خەلیفێ عەباسی (المسترشد) نەشیای بستینت و پاشڤەزڤڕییە (بەغدا)، (عمـادالدین زنگی، ٥٢١ـ٥٤١ھ/١١٢٧ـ١١٤٦م)

(١) ب. شرفخانی: حـول قـیـام امارە العمـادیە، مجلە «مەتین»، العدد(٦٨)، ایلول سنە١٩٩٧، ص١١١، نقلا عن: زامباور: معجم الانساب والاسرات الحاکمە فی التاریخ الاسلامی، ص٣٦٢.
(٢) الشـرفنامە فـی تاریخ الدول والامـارات الکردیە، تعـریب مـلا جـمـیل بندی روژبیـانی، مطبـعـە النجاح، بغداد، سنە ١٩٥٣م، ص١٣٨
(٣) ب. شرفخانی، ص١١٠
(٤) الاکراد فی بهدینان، ص١١٨

کارێ خۆ کر و هێرش کره سەر کەلا (ئاکرێ) و ستاند و ئێخسته بن دەستێ خۆ[١] و (میر زین الدین علی کچک، ٥٢٨ـ٥٤١هـ/١١٣٣ـ١١٤٦) دانا شوینا وی[٢].

ئەڤە هەمی گرۆڤن وێ چەندێ تەئکید دکەن، کو بنەمالا ـ میـر سێڤدینا ـ ژ لایێ رە و نفشی ڤە، چو پەیوەندی ب بنیاتێ عەباسی یا ڤە نینن و هەر د کەڤن دا د خودان دەستهەلات بوون و ل سەردەمێت خەلیفێت عەباسی میر و مەزنێت دەڤەرێ بوون، ئەم دشێین بێژین کو ئەو بوون کوردێت رەسەن یێت دەڤەرێ، د کەڤن دا دگۆتنێ (مازنجانی)[٣]، پاشی ناڤێ وان ببوو (محـمدی) و ل دویماهی یێ (حـەمـیـدی)، د گـەلەک ژێدەرێت دیرۆکی دا بناڤێ (الاكـراد الحمدیه) بەحس ژێ هاتی کرن. بەکر بەگێ ئەرزی یێ کو ب (شەش) بابا دگەهیته سولتان حەسەن بەگێ(٨٧٠ـ٩٤٠ک/١٤٦٥ـ١٥٣٣ز)، هیچ پەردەکا گومانێ ناهێلیتە ل سەر نفشێ بنەمالا ـ میر سێڤدینا ـ کو کوردێت رەسەنن دەمێ دبێژیت:

بەکر بەگێ ئەرزی مە
ژ (مذهب)ێ (شافعی)مە
ب (أصل)ێ خۆ (کوردی)مە
(وعظ)ێ مە ژی ب فەیدەیە

بنیاتێ میرێت ئەرزێ

ل سەردەمێ سولتان حەسەن بەگێ (٨٧٠ـ٩٤٠ک/١٤٦٥ـ١٥٣٣ز) میرنشینا بادینا بهێز کەت و بەرفرەه بوو و هەتا کو چەندین میرنشینێت دەڤەرێ ڤەگرتی، وەکی میرنشینا (داسنیا) و (سلیڤانەیا) یا سەربخۆ، زێدەباری دەڤەرا (دهۆکێ) و (شێخان) و (زاخۆ) و (سندی یا) و (لێڤێ) و دویڤدا (مویسلێ)[٤]، پاشی ڤێ بەرفرەهبوونێ ل سەردەمێ سولتان حوسێن بەگێ دووێ (وەلی) کورێ سولتان حەسەن بەگێ(٩٤٠ـ٩٨٤ک/١٥٣٣ـ١٥٧٦ز) بەردەوامی کێشا

---

(١) الدکتور عمادالدین خلیل، عمادالدین زنگی، مطبعه الزهراء الحدیثه، الموصل سنه ١٩٨٥، ص١٠٥.
(٢) هەر ئەو ژێدەر، بپ٢٥١
(٣) صبح الاعشی، ج/٤، ٣٧٥
(٤) شرفنامه، بپ١٤٠ـ١٤١

و ل سالا (٩٤١ك/١٥٣٤ز) هەڤلیرێ ژی ڤەگرت پشتی شیای حوکمێ داسنی یا ب دویماهی بینت و ل دویماهی یێ ببوو نوینەرێ سولتانێ ئوسمانی ل سەر میرنشینێت (بابان) و (هەکاری) و (بۆتان)[١]، ڤێ چەندێ هێلا سولتان حوسێن بەگ پێدڤی مرۆڤێت خۆ یێت د زیرەک و خودان باوەری ببیت، داکو هاریکاری یا وی د کارێ ڕێڤەبرنا کاروبارێ میرنشینێ دا بکەن، لەورا برایێت خۆ ل سەر دەڤەرێت میرنشینێ بەلاڤ کرن، قاسم بەگ کرە میرێ زاخۆ و مرادخان بەگ کرە میرێ دهۆکێ و سلێمان بەگ کرە میرێ کەلا ئاکرێ، و میرزا محەمەد بەگ کرە میرێ کەلا شخۆ و کەلا ئەرزێ و خان ئەحمەد بەگ کرە میرێ کەلا نێروە[٢]، بەلێ میرزا محەمەد بەگ بارەگایێ میراتی یا خۆ ژ کەلا شخۆ ڤەدگوهاستە کەلا ئەرزێ و لێ ئاکنجی بوو، ئەگەرێت ڤێ ڤەگوهاستنێ ژی لدویڤ دیتنا من ڤەدگەریتەڤە وێ چەندێ کو کەلا ئەرزێ یا نێزیکتر بوو بۆ دەڤەرا سپنەی، هەروەسا گەلەک یا دویرەدست و ئاسێتر بوو و میرزا محەمەد بەگ دا شێت ل وێرێ پتر کونترۆلێ ل سەر کاروبارێ دەڤەرێ کەت.

هەتا ڤێ دویماهی یێ ژی باهرا پتر ژ بەگێت ئەرزێ وەسا هزر دکرن کو هەر د کەڤن دا باب و بابکالکێت وان یێت ژ ناڤ نێروەیا ـ ژ گوندێ سەرنێ ـ هاتین، بەلێ پشتی مە دویڤچوونەکا درێژ لدویڤ وێ چەندێ کری، دیار بوو کو چو راستی ژ بۆ وێ هزرێ نینە و یێت ژ گوندێ (سەرنێ) چووینە ئەرزێ بنەمالەکا دی بوو، پشتی خراببوونا کەلێ ب چەند سالەکا ئاکنجی ببوو، پاشی ژ بەر هندەک ئەگەرا بار کربوو و چووبوو.[٣]

بێ گومان بەگێت ئەرزێ ژ دویندەها میرزا محەمەد بەگێ ژێگۆتی نە، یێ کو دبیتە کورێ سولتان حەسەن بەگێ کورێ میر سێڤدین بەگێ کورێ میر محەمەد بەگێ کورێ میر بەهائەدین بەگێ (ئێکێ)، یێ کو دگەهیتە میر مبارزەدین(کەک)، یێ مازنجانی، کو هەر د کەڤن دا خودان میراتی و دەستهەلاتداری بوون.

---

(١) العباسیون بعد احتلال بغداد، بپ٦٨

(٢) الاکراد فی بهدینان، ص١٣٠

(٣) بنەمالا حاجی بەگێ بوو، بنیاتێ وێ دگەهیتە خان ئەحمەد بەگێ کورێ سولتان حەسەن بەگێ، ژ بەر ئەگەرا خویندارێ یێ ژ (سەرنێ) بار کربوو و دانابوو ئەرزێ، پاشی جارەکا دی بار کربوو و دانابوو گوندێ (باچیکێ)، کو دکەڤیتە دناڤبەرا (ئیبراهیم خەلیل) و گوندێ (دێرەبینێ).
ـ د روینشتنەکێ دا، ل رۆژا ١/٩/١٩٩٧، ژ حەسەن سەعید ئەرزی هاتە وەرگرتن.

میرێت ئەرزێ

ئاشکرایە کو میرێت کەلا ئەرزێ ل تارستانا دیرۆکێ دژیان و نەشیابوون جهێت خۆ ل پەراوێزا وێ ژی بکەن و وەکی باهرا پتر ژ میر و مەزنێت دەڤەرا بادینا ل دەرڤەی دیرۆکێ مان و چو بەحس ژێ نەهاتنەکرن، ئەو ژی ژ بەر ڤان ئەگەرا:

ئێک: دیرۆکا دەڤەرا بادینا ب دورستی نەهاتی یە نڤیسین و ئەوا هاتی یە نڤیسین ژی تنێ چەند رویدانەکێت د ژێک ڤەقەتیاینە، یان ژی بەحسێ میرێ کەلەکێ یان جهەکێ دەڤەرێ یە، چو مفایێ ب دورستی ژێ نەهاتی یە وەرگرتن.

دو: کەلا ئەرزێ هیچ جارەکێ یا سەربخۆ نەبوو و هەردەم سەر ب کەلا ئامێدیێ ڤە بوو، ئەم دشێین بێژین کو پرتەک بوو ژ کەلا ئامێدی یێ و ژێ دهاتە ڤەکرن، ژ بەر کو:

١ـ میرێت وێ ژ بنەمالا میرێت ئامێدی یێ بوون، ڤێ پەیوەندی یا خوینێ دهێلا هەردەم بۆ وان ژ دل ب ئەختوبار و هاریکار بن، دیسا دهێلا وێ هزرێ بکەن کو مان و نەمانا وان یا ب وانڤە گرێدایە.

٢ـ یا بچویک و لاواز بوو، هەردەم یا پێدڤی هاریکاری و پشتەڤانی یا لایەکێ ژ خۆ بهێزتر بوو، ئانکو شیانێت جودابوونێ ل نک نەبوون.

سێ: قوتابخانە و مزگەفتێت وێ هاتنە سۆتن، ئانکو دیرۆکا نڤیسی بەرزە بوو و ئەوا گەهشتی، تنێ رویدانێت سەردەڤکی نە، د پێدڤی تویژاندنێ نە، دا بهێتە زانین کا هەتا چ رادده دێ دگەل دیرۆکا نڤیسی گونجن.

ژ بەر ڤێ چەندێ، ئەم نەشێین ل سەر هەمی میرێت ئەرزێ باخڤین و ئەو پێزانینێت مە خرڤە کرین تنێ ل دۆر چەند میرەکانن:

١ـ میر میرزا محەمەد بەگ

کورێ سولتان حەسەن بەگێ یە(٨٧٠ـ٩٤٠ک/١٤٦٥ـ١٥٣٣ز)، ل (٩٤١ک/١٥٣٤ز)، ب فەرمانا سولتان حوسێن بەگێ دووێ(وەلی)(٩٤٠ـ٩٨٤ک/١٥٣٣ـ١٥٧٦ز)، بیێ بوویە میرێ کەلا ئەرزێ[1]، دشێین بێژین؛ یەکەمین میرە ژ بنەمالا میر سێڤدینا میراتی ل کەلا ئەرزێ

(١) الاکراد فی بهدینان، ص١٣٠

کری. پشتی مرنا خۆ تنێ ئێک کوڕ لدویڤ خۆ هێلا ئەو ژی سولتان مەحموود بەگ بوو.[1]

٢ـ میر سولتان مەحموود بەگ

کوڕێ میرزا محەمەد بەگێ یە، پشتی بابێ خۆ میراتی ل کەلا ئەرزێ کری یە.

٣ـ میر بەهدۆر بەگێ (ئێکێ)

کوڕێ میر سولتان مەحموود بەگێ یە، پشتی بابێ خۆ میراتی کری یە.

٤ـ میر ئەحمەد بەگێ (ئێکێ)

کوڕێ میر بەهدۆر بەگێ ئێکێ یە، پشتی بابێ خۆ میراتی کری یە.

٥ـ میر شالی بەگ

کوڕێ میر ئەحمەد بەگێ(ئێکێ)یە، هەڤچاخێ میرێ ئامێدی یێ میر زبێر پاشایێ(ئێکێ)(١١١٣ـ١١٢٦ک/١٧٠١ـ١٧١٤ز) بوو، یێ کو ل سەردەمێ وی، ئانکو ل وێ سالێ بوویە میرێ ئامێدی یێ(١١١٣ک/١٧٠١ز)، یا کو شەڕێ «گابنێرکی» د ناڤبەرا لەشکەرێ بادینا و لەشکەرێ هەکاری یا رویدای.

شەڕێ گابنێرکی

ل سالا (١١١٣ک/١٧٠١ز) میرێ هەکاری یا میر محەمەد بەگێ ڤیا دەستێ خۆ دانیتە سەر دەڤەرا بەرواری بالا و ژ میرنشینا بەهدینا ڤەکەت[2]، لەورا نامەیەکا گەلەک توند و دژوار بۆ زبێر پاشایێ ئێکێ(١١١٣ـ١١٢٦ک/١٧٠١ـ١٧١٤ز) هنارت و تێدا گۆتبوو: «ڤیابت تو خویکا سالا بدەی دگەل گولیزارێ»[3]. ئینا زبێر پاشای مەزنێت

(١) الشرفنامە، حاشیە، ص١٤١
(٢) دەستنڤیسا «الفردوس المجهول» یا «أنور مائی» (١٣٧١ک/١٩٥٢ز)، بپ٥١
(٣) مەبەست ئێک ژ دووا یان گولیزارا کابانی یا زبێر پاشای یان گولیزارا کچا وی(ناڤێت هەردوکا گولیزار بوون).

بەهدینا خڕڤەکرن و کاغەزا میر محەمەد بەگێ هەکاری بۆ خواند و داخوازا دیتن و هەلویستێت وان ژێکرن، هەمیا پێکڤە داخوازا شەڕی و تۆلێ ژێکرن، پشتی هینگێ ئەحمەد بەگێ شێلازی[1] ژ خورایی کاغەزەک بۆ میر محەمەد بەگێ هەکاری هنارت، تێدا نڤێسیبوو: «تخوبێ من و تە مالدۆخینا ژنا تەیە، ژ نافکێ پێدا یا منە و ژ نافکێ پێهەل یا تەیە»، لەورا دەمێ کاغەز گەهشتی یە میر محەمەد بەگێ، بێ ی کو زبێر پاشا پێ بزانیت، لەشکەرەکێ مەزن ب سەرکێشی یا میرەکێ هەکاری یا، دگۆتنێ «چل قەدەر»[2] هنارتە دەڤەرا بەهدینا و دەست ب هێرشا کر[3]، هەر زوی شیا لایێ رۆژهەلاتێ دەڤەرا بەرواری بالا و لایێ رۆژئاڤایێ دەڤەرا نێروەیا، زێدەباری پشکەکێ ژ دەڤەرا سپنە و نەهلەیا بستینت و رزاق بەگێ میرێ بەرواری یا ل کەلا بێتە نویرێ دۆرپێچ کەت[4]، دیسا برایێ وی ل کەلا بارۆخێ دۆرپێچ کر، پشتی چەند رۆژەکا شیا کەلا بێتە نویرێ بستینت و رزاق بەگێ و ئەوێت د گەلدا، ژ بلی کو کورێ وی گەلائی بەگێ؛ یێ شیای خۆ رزگار کەت بکوژیت[5]. زبێر پاشای داخواز ژ گەلائی بەگێ کر هێرشێ بکەتە کەلا بارۆخێ یا کو ژ لایێ لەشکەرێ چل قەدەری ڤە هاتی یە ستاندن، بەرامبەری وێ چەندێ کو وی بکەتە میرێ بەرواری بالا[6]، ئینا وی هانا خۆ برە خەزویرێ خۆ میر ئۆمەر

(١) گوندەکە ل دەڤەرا بەرواری بالا.
(٢) ئانکو بەرامبەر چل مێرایە.
(٣) د روینشتنەکێ دا ل هاڤینا (١٩٩٤) ژ (عارف عثمان بەگ) و (احمد علی)، کو خەلکێ گوندێ ئەرزێ نە هاتە وەرگرتن.
(٤) ژێدەرێ ژمارە(١) دبێژیت: پیر ئۆمەر یێ مزویری بوو و ئەڤ پارچە ژ شیعرەکا ب مێرانی یا وی دهاتە گۆتن، بۆ خۆ کرنە گرۆڤ:
پیر ئۆمەرێ مزویری، دەست هاڤێت قەفتا شیری، تە پیرۆز بیت وەزیری
دیسان صادق بهاءالدین ئامێدی ئەڤ مەعنایە ئینایە بەلێ ب شێوەیێ سترانێ:

گابنێرکی ب داروبارە	وێرانی ب داروبارە
پێدا تێن چەند سوارە	چلقەدەر ل پشت دارە
چلقەدەر ژ وێڤە تێتە	شێرێ سۆر ژ وێڤە تێتە
رما خۆ هلاڤێتە	من میرێ مە ژ تە دڤێتە
میرێ مە یێ مزویری	شێرێ مە یێ مزویری
دەست هاڤێت قەفتا شیری	تە پیرۆز بیت وەزیری.

صادق بهاءالدین ئامێدی، رێز و سەروبەرێت ژنئینانێ و کەڤنەشەهیان و گۆڤەند، خانا عەرەبی یا چاپێ ١٩٨٥، بپ١١٥ـ١١٦
(٥) الفردوس المجهول، بپ٥١
(٦) الاکراد فی بهدینان، بپ٢٢٩

بەگێ زێباری[١] و داخوازا هاریکاری یێ ژێ کر و ئەڤ چەندە گەهاندە زبێر پاشای، وی ژی دلخۆشی یا خۆ بەرامبەری وێ چەندێ دیار کر و هێزەکا ژ مزویری یا و سلێڤانەیا و ئێزدی یا دا دگەل. هەردو لەشکەر؛ یێ بادینا و هەکاری یا ل سەرێ چیایێ «گابنێرکی»[٢] گەهشتنە ئێک و ل درێژاهی یا (چل)رۆژا شەڕ و لێکدانێ بەردەوامی کێشا و بێهێزی کەفتە لەشکەرێ هەکاری یا، لەورا چل قەدەری داخوازا هاریکاری یێ ژ میر محەمەدێ هەکاری کر، ئینا لەشکەرەکێ دی ب سەرکێشی یا برازایێ خۆ برەهیم بەگێ بۆ ڤرێکر، هەر د وی دەمی دا زبێر پاشای داخوازا هاریکاری یێ ژ برازایێ خۆ میرێ ئاکرێ ئوسمان بەگێ کر، وی ژی لەشکەرێ ئاکرێ ئینا و د هانێ هات. هەردو لەشکەر یێ برەهیم بەگێ و یێ ئوسمان بەگێ د ئێک دەم دا گەهشتنە گابنێرکی و شەڕ دژوار بوو[٣]، ئەحمەد بەگێ شێلازی ب لەشکەرێ دگەلدا چووبوو گەلیێ (خانێ) بەراهی یا لەشکەرێ برەهیم بەگێ و (هەشتێ) زەلام ژێ کوشتبوون، دەمێ ژۆردا هاتی، ئوسمان بەگێ گۆتێ: «تو رەڤی یە ؟!»، ئینا گۆت: «تە چەوا دزانی دێ رەڤن!» لەورا بەرسڤا وی دا و گۆت: «بەلێ من دزانی»[٤]، ل دویماهی یێ میر ئۆمەر بەگێ زێباری چل قەدەر کوشت[٥] و شالی بەگێ میرێ کەلا ئەرزێ، برەهیم بەگ ئێخسیر کر و شکەستن کەفتە لەشکەرێ هەکاری یا و پاشدا رەڤین و کەلخێت خۆ ل پاش خۆ هێلان و لەشکەرێ بادینا لدویڤ ڕا چوو هەتا گەهاندینە گەلیێ قیامەتێ، ژ بەر هندێ هەتا نۆکە ژی توخیب یێ د ناڤبەرا بادینا و هەکاری یا دا گەلیێ قیامەتێ یە[٦].

میر شالی بەگ قارەمانەکێ خودان شیان بوو، ب ناڤێ (شالێ رەش) ب ناڤ و دەنگ ببوو، ژ بەر کو دەمێ شەڕا ناڤ د خۆ ددا و دگۆت: «ئەز شالێ رەشم»، لەورا دەمێ برەهیم بەگ ئێخسیر کری و دایە دگەل خولامەکێ خۆ و هنارتی یە نک ئوسمان بەگێ و پرسیار ژێ

(١) الاکراد فی بهدینان، بپ٢٢٩
(٢) گابنێرک: دکەڤیتە رۆژهەلاتێ دەشتا (هێرێ)؛ بەر سینگێ گوندێ (راڤینا)، ئانکو پشتا گوندێ (ئاسیهێ) و گوندێ خانکێ، ل دەڤەرا بەرواری بالا.
(٣) الاکراد فی بهدینان، بپ٢٢٩ـ٢٣٠
(٤) عارف ئوسمان بەگ و احمد علی، ژێدەرێ بەرێ
(٥) الاکراد فی بهدینان، ژێدەرێ بەرێ
(٦) عارف ئوسمان بەگ و احمد علی، ژێدەرێ بەرێ